

sednik (kakor ga zlasti tam imenujejo, kjer ima dežela več krogovin) — in uradija: krogovinsko predsedništvo ali predseštvo; po enakim tudi: krogovinski nadstojnik, in uradija: nadstojstvo; krogovinski previšnik in previštvo (Excellenc: višina, višinstvo); krogovinski poveljnik in poveljstvo; krogovinski povladnik in povladstvo ali povladba¹⁾ i. t. d.

Glejte, ljubi Slovenci, bogatost slovenskiga jezika! — Alj nam je torej treba ptujih in neumevnih imen, ko imamo domačih umevnih zadošči? — Upamo, da si jih boste zmed njih lahko več odbrali, ali pa tudi druge iz njih speljali, ktere bodo ptuje lahko popolnoma namestiti zamogle. —

In pri vsim tem nam ostane za druge uradije še dosti drugih priročnih imen, postavim, za „policijo“ (ker je nje namen nazirovati ali paziti na dober red in varnost ljudi in reči) nazorija ali nazorstvo, nazirstvo, nazornik, nazorna uradija, ali pa tudi obredija ali obredijstvo, varivstvo, čuvajstvo i. t. d.; za Finanz-Verwaltung“ dohodna ali dacijska, harmična, dnarska, zakladna oskerbija ali oskerbinstvo ali gospodartvo; — za „politische Behörden: vladijske ali vladijne uradije, — za „Justiz-Behörde“: sodijske in nad-sodijske, ali pa: pravdne, pravdoglavne in pravdoverhne uradije, — „Collegial-Oberlandes-und oberstes Gericht“ pravdozborna, pravdoglavna, pravdoverhna uradija, ali kar bi utegnili nar krajši in nar boljši biti: zborna, glavna (ali nadna) in verhna sodija, — „Civil- und Militärbehörden grajske (grajanske, selske*), domanske) in vojaške uradije.

S tem, ljubi slovenski kmetje, smo vam razložili, kar se nam je k odberi dobrih slovenskih imen za nove deželske razdelke in uradnike potrebno zdelo, in smo tudi sami po svojim sladu več takih imen poskusili in jih vam za ložji odbero v obilniši mnogosti pridjali. Veselilo nas bo, če jih boste dosti izmed njih poterjili; pa še veliko bolj, če se boste sami med sabo posvetovali, in kako pripravniki naredili ter jo po „Novicah“ na znanje dali.

Težko pa bi nam djalo, ko bi se med vsimi slovenskimi srenjami nobena ne dobila, ktera bi za vredno imela, se po drugih posvetih tudi zavoljo tega pomeniti, kako bo v prihodnje svoje mnoge občine in prednike z lepo domačo in umevno besedo imenovala; in tako ob enim marsiktero zasluženost zasmehovanje ptujcov odvernica, svojemu jeziku pa h veči čistosti in popolnamosti pripomogla. Popolnost je v vsih rečeh, in torej tudi v besedi ali slovii, ktera je oblačilo naših misel, lepa.

—r

(Duhoven v Ljubli.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Štajarskega. Slovenske županije ali srenje, ktere so pri predlanski razdelitvi naše dežele v 3 okroge k nemškemu Graškemu okrogu in takem poglavarstvu privergli, že spoznavajo nadloge in krivice, ktere jih za tega voljo zadevajo. Težko, težko jim je v vsaki reči, da morajo od svojih jednorodnih bratov ločeni

¹⁾ Povladnik, povladstvo, povladinstvo bi bilo po naši misli posebno pripravno ime za »minister, ministerstvo« zakaj ministri so nar prvi, po kterih cesar ali kralj vlada, tedaj καὶ ἐξουχιν, to je, po prednosti: povladniki. Tudi bi se utegnil »minister« obravnati, ob-sluznik, opravnik ravno tako po prednosti imenovati. Pis.

²⁾ Selsko od selo (Sitz, Wohnsitz) kar pomeni: veči vas ali pa tudi mesto; od tod Sevece Selzach, Celje Cilli, Celjovec, to je, Selovec Klagenfurt. Pis.

biti. Ena teh županij, to je, Zšavnička št. Anske fare je še pred pol létom eno prošnjo k svojemu poglavarstvu, drugo k namestni odpravila, da bi jo spet k slovenskemu okrogu pripisali, ker je čisto slovenska — ali dozda še ni uslišana. Druge sosedne so že tistokrat prošnje pripravljati začele. Človek se mora zares čuditi takši razdelitvi! Graški okrog seže zdaj precej čez sv. Ano. Taka je pri Marji Snežnici. Da se ne bi bili na desnem bregu Mure nekteri Nemci k Slovincem pripisali, pripišejo raji stotere Slovence k Nemcem, ne gledé na to, da Mura lepo naravno mejo dela. Za Radgono pak jim mora hitro Mura mejo delati, in nič jih ne zbada, če ravno spet več čisto slovenskih vesí k Nemškemu spada in stari jarem žuli. Jednaka je pri Gomilci, Lučanah, sv. Duhu, Kapli. Ž.

Iz Dervanje na Štajarskem 14. oktobra. Novoga bi imel scer dosti povedati, pa le malo veselega. Pri nas je od poslednega kimovca do 13. tega mesca tako deževalo, da je velika voda neizrečeno škodo napravila, posebno je Mura 2. dan t. m. pred poldan tako velika prihrumela, da je Radgona vsa v vodi stala, in prebivavci niso vedili kam z vinom, blagom in drugo posestjo. Voda je utonjene živali mimo nesla, ja še clo eno kravo z deklico, s vervjo na roki zamotano, — to je nepazljivost starišev! Kar je bilo na polju še žita in sočivja, je vse pokvarjeno, tudi rodovitno perst je povodinj na dostih krajih do tverdega dna odnesla; hribi so s tertami in drevesi vred se v doline zvozili. Ljudje se že lakote in dragote bojé, kajti žita prav slabo zdajajo: ajda je scer polna, pa zlo od slane prismojena, in v blato udarjena, sejanega še je malo. Bendima je tukaj tako slaba, da stari ljudje take tergatve ne pomnijo. — Ako bi od učiliš in slovenšine hotel govoriti, bi mogel še vse slabejše popisati; enega Slovence lahko deset nemškutarjev požre. Županije so že ustavljene, — pa malo kje župan zna kaj po nemško počerkati, še manj po slovensko, kteriga se ni nikdar učil, — in vunder nekteri, ki slovenski narod slepariti hočejo in kterim zapeljani kmetje verjamejo, pravijo: „kaj se boš maternega (slovenskega) jezika učil, saj ga tako znaš.“ Zdej se pa očitno kaže, da ga ne zna, pa tudi nemškega ne. O to bo babilonski turn! Učilnic, učilnic nam manjka — pravih narodskih učilnic! D. Č.

Iz Istrije med Dragonju in Kvietom 15. oktobra. Drage Novice! iz več krajev ste nam že mnogo noviga donesle; povejte tudi od nas častitim bravam, da pri nas je létas za belo žito prav dobro léto bilo, pa tudi kerme za živino imamo na kupe. Le škoda velika, da smo lani veliko dobeliga in drobniga blaga (živine) prodati morali. Pa sila kola lomi. Upamo tedaj, da létas ne bodo bogatini in odertniki zavolj našiga glada obogateli, kakor so lani, zakaj turšice in fižola imamo tako obilne, da stari ljudje taciga ne pomnijo; po 3, 4 in tudi po 5 glav (strokov) je imela turšica. Létas, hvala Bogu! nas ni toliko toča obiskala, kakor druge léta, pa vendar v nekterih krajih tudi brez nje ni bilo; posebno veliko škodo je napravila 13. dan t. m. na levi strani Kvietu v Visinadski županii, zakaj grojzdje je bilo še vse zvunej in tudi že prav zrelo. Vina bo vunder pri nas za potrebo in za prodati tam kjer toče ni bilo. Pervi sneg na Učki je bil že 12. dan t. m.; to je nekoliko prerano za nas, kjer sneg tudi po zimi malo kterikrat vidimo. Z Bogam. F. V.

Iz Škocjana na Dolenskim 12. oktobra. Včeraj ob 3. popoldne je bilo tukaj volenje srenjskih predstojnikov, in srečno in mirno je izšlo. Skorej enoglasno izvoljeni možje so česti in zaupanja vse naše srenje vredni: Gosp. Franc Parkl; doslej velki sodja, in

posestnik, za srenjskiga župana; g. Franc Korel Ulepič, ces. kralj. kameralski tajnik, in posestnik za perviga srenjskiga svétnika; potlej g. Matija Cvet, doslej srenjski sodja in posestnik, za družiga, in g. Andrej Zaman, posestnik in doslej srenjski sodja, za tretjiga svétnika. Po ob kratkim dokončanim volenji smo šli sproti v cerkev prisego po postavi opravljat. Po opravljeni zapovedani prisegi smo zahvalno pesem zapeli in še božjiga blagoslova ti srenji in božje pomoči izvoljenim prednikom prosili. Srečni in veseli izid tega volenja je tolikanj bolj hvale vredin, ker ni manjkalo podpihovanja neumnih obnašavcov od strani sosedov, ki od nekterih podšuntanih šuntarjev ostrašeni niso volili, in so eni teh sleparjev nagloma sém v Škocjan pridirjali, si prizadaj, de bi tudi naše od volenja odvernili. Ti ljudjé so vidili in zavohali v taki volitvi ne vém kaj zapeljiviga, nevarniga in kakor past. Pa mislimo, de drugi ljudjé po sveti imajo tudi dobre oči in dober nos in nič taciga ne spazijo. Povsod volijo, povsod so te pravice veseli in premilostivimu Cesarju za-njo hvaležni. De tlaka in desetina ste za vselej nehale, nam je porok Cesarjeva beseda in postava, in tudi terdno verjamemo, de nobena oblast ju vpeljati ne more. De pa tlaka in desetina morate po dani postavi odkupljene biti, to terja pravica, in noben se tega vbranil ne bo, naj voli ali ne.

Novičar iz Ljubljane.

S tem, de so bili v prvem volitnim razdelku še g. Fidelis Terpinc, g. Karl Kranz, g. Ferdinand Schmidt in g. Benjamin Pichler izvoljeni, so volitve odbornikov mestne županije dokončane. Če pregledamo zdej imenike, v kterih je tako imenovana svobodo- ali vstavoljubna stranka pred volitvijo odbornike nasvetovala, vidimo, de je 22 odbornikov iz srede tistih mož izvoljenih, ktere je ona nasvetovala. Zamoremo tedaj reči, de so volitve v Ljubljani v duhu vstave se zgodile; pokazalo se bo pa gotovo tudi, de odbor mestne županije ne bo nobenih razpartij med sabo iskal, ampak de se bo vestno in krepko le za pravi prid Ljubljanskiga mesta poganjal. Gosp. deželni poglavar je — po vodilih županijske postave Ljublj. mesta — poklical pretekli pondelj izvoljene odbornike skupej, jih je s prav serčnim nagovorom prijazno pozdravil, častni, imenitni in pa tudi težki stan perve svobodne županije lepo razložil in volitne protokole odboru v pretres izročil. Po odhodu deželniga g. poglavarja je začel odbor svoje perve opravke. Narpoprej si je odbral odbor po postavi svojiga začasniga predsednika, ki mora tisti biti, ki je nar starejši izmed odbornikov; gosp. Pau-er, posestnik in usnjarski mojster, se je tedaj vsedel na stol predsednika; potem je bil g. Ambrož z večino glasov za pisavca izvoljen. Gosp. Dr. Kavčič je nasvetoval, de naj odbor g. Salomonu, ki je bil dosihmal predsednik mestne gosposke, zahvalno pismo za njegovo hvale vredno obnašanje pošlje in ga naprosi, de naj še tako dolgo v ti službi ostane, dokler bo novi mestni župan izvoljen. Zbor je enoglasno poterdil g. Kavčičev predlog. Potem so se 3 komisije izvolile, ktere imajo pretresti in presoditi: ali ni zoper nobeniga izvoljenih 30 odbornikov kak postaven zaderžek, in ki bojo po preteku 8 dnéh, ki so za pritožbo vsacimu volivcu odpert, 5. listopada svoje mnenja celimu odboru predložile, de bo ta poterdil vse volitve, ali kakošno overgel. Ko bo to vse storjeno, se bo vstanovljeni odbor snidil in izmed sebe župana volil. Iz tega se vidi, kako natanjko se pri mestih volitvah županijskiga odbora ravna. — Stariši in bratje presvitliga Cesarja so iz Tersta spet skozi Ljubljano domú šli. — Naš de-

želni poglavar je šel včeraj na Dunaj. — Včeraj (22. t. m.) se nam je — veliko prezgodej — pokazal prvi sneg v Ljubljani. — Kolera je zlo odjenjala. — Ravno smo prejeli národne pesmi iz Krajnskiga, ki jih je naš po celim omikanim svetu sloveči domorodec in pesnik Anastazi Grün (po svojim pravim imenu grof Anton Auersperg) iz slovenskiga v nemški jezik prestavil, pod naslovom: „Volkslieder aus Krain.“ Serce nam veselja igra, prebiraje mile domače pesmi v tako lični in skozi in skozi ravnoglasni nemški besedi. Za danes le to kratko naznanilo; drugo pot več od tega slavniga dela.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar, komaj domú pridši, se bojo berž v Varšavo podali k ruskimu caru, kamor jih bojo ministerstva predsednik knez Švarcenberg, grof Grüne, in rusovski poslanec spremili. V tem shodu se bo neki sklenilo, kaj se ima zastran razpartij med Heskim knezam in ljudstvom, in sploh zastran nemških zadév početi. Naša in Pruska vlada še v vsih teh rečéh niste edinih misel; vunder je verjetniši, de se boste prijazno zedinile, kakor v vojsko spustile; obéma manjka tudi denarja za to. — Še zmirej se veliko govori in piše od tistih bukev, ki jih je nek majór, Babarscy po iménu, na Dunaji na svitlo dal, in v kterih za nar večí nesrečo spozná, de so nam cesar vstavno vlado dali! „Nar nevarniši beseda v vstavi pa — pravi ta rakovec — je ravnopravnost narodov; možgane tistiga možá (ministra Štadiona), v kterih se je ta beseda rodila, so zmešane — ali ni to znamenje Božje?“ — Le satan peklenški zamore takó govoriti, — zato je pa tudi le en glas zoper hudobnost tega pisavca, kteri želi, de bi se Avstrii vstava nazaj vzela in deržava v strašno brezno prekucij pahnila! Cesar sami so ukazali, de ima ta prekucnež bližnjo cesarsko službo zapustiti, in izdane bukve so prepovedane. V tem ravnanju vidimo očitno, de se nam ni obvezetja vstave bati. Tudi armada je silno nejevoljna zoper tega pisavca. De bi la kmalo deželni in deržavni zbor imeli!

Nov nemšk časopis v Gradcu.

Gosp. L. Kordeš je začel ta mesec v Gradcu časopis izdajati, pod imenam „der Magnet“. Po načinu nekdanje prijetne „Karniolije“ vredjen, obeta ta časnik, ki se ne peča s politiko, ampak z lepoznavskimi, umetalnimi, zgodovinskimi, domovinskimi rečmi, veliko lepiga in koristniga branja. Gosp. Kordeš je dobro zveden vrednik, in vredništvo tudi skerbno in s pravim veseljem opravlja. Obljubil je tudi Slovincam postreči, de bojo v slovenskih rečéh mnoge znamenive sestavke v tem časopisu brali. Nadjamo se, de bo po obljubi mož beseda; in po tem se v versti naročnikov gotovo tudi slovenskih rodoljubov manjkalo ne bode. — Vsak teden prideta po pol pôle dva lista na dan; naročilo po pošti za ene kvatre znese 1. gold. in 50 kraje.

Popravik.

V sestavk »Še eno oglasilo zastran besede župan in nadžupan« so se v poslednjim listu naslednji pogréski vrinili:
na strani 176, 13 versti od zgor namest pravna beri pripravna,
» a » 32 » » » presednikiberipredni-
ki,
» » » 10 » odspod » prisladno beri prikla-
dno
» » 177 6 » odzgor » glavarskiga župana
beri glavarskiga in poglavarskiga župana.

Današnjimu listu je pridjan 33. dokladni list.